

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

24 12 2021 р.

м. Київ

№ 1438

Про затвердження стандарту
вищої освіти зі спеціальності
263 Цивільна безпека для третього
(освітньо-наукового) рівня
вищої освіти

На виконання частини шостої статті 10, підпункту 16 частини першої статті 13 Закону України «Про вищу освіту», підпункту 12 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, з урахуванням Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2016 року № 600 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30 квітня 2020 року № 584),

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити стандарт вищої освіти зі спеціальності 263 Цивільна безпека галузі знань 26 Цивільна безпека для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, що додається.
2. Установити, що стандарт вищої освіти, затверджений пунктом 1 цього наказу, вводиться в дію з 2022/2023 навчального року.
3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра Вітренка А.

Міністр

Сергій ШКАРЛЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства
освіти і науки України
від 24.12.2021 р. № 1438

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	третій (освітньо-науковий)
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	доктор філософії
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	26 Цивільна безпека
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	263 Цивільна безпека

Видання офіційне

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Київ
2021**

I Преамбула

Стандарт вищої освіти (далі – Стандарт) третього (освітньо-наукового) рівня, ступінь доктора філософії, галузь знань 26 Цивільна безпека, спеціальність 263 Цивільна безпека.

Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.12.2021 р. № 1438.

Стандарт розроблено членами підкомісії зі спеціальності 263 Цивільна безпека Науково-методичної комісії № 12 з воєнних наук, національної та цивільної безпеки сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України:

Уваров Юрій Володимирович <i>голова підкомісії</i>	кандидат технічних наук, доцент, начальник Науково-методичного центру навчальних закладів сфери цивільного захисту
Березуцький Вячеслав Володимирович <i>заступник голови підкомісії</i>	доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри «Охорона праці та навколишнього середовища» Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»
Халмурадов Батир Данатарович <i>секретар підкомісії</i>	кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри цивільної та промислової безпеки Національного авіаційного університету
Ковальчук Віктор Миколайович	кандидат технічних наук, доцент, начальник кафедри цивільного захисту та комп'ютерного моделювання екогеофізичних процесів Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
Удянський Микола Миколайович	кандидат технічних наук, доцент, начальник факультету цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України

Додатково залучені розробники Стандарту:

Чікаліна Тетяна Михайлівна	науковий співробітник Науково-методичного центру навчальних закладів сфери цивільного захисту
-------------------------------	---

Стандарт розглянуто та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 263 Цивільна безпека Науково-методичної комісії № 12 з воєнних наук, національної та цивільної безпеки Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.

Стандарт розглянуто на засіданні сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, протокол від 17.12.2021 р № 6.

Фахову експертизу проводили:

Левченко Олег Григорович	доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри охорони праці, промислової та цивільної безпеки НТУУ «Київський
-----------------------------	--

політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Сукач Сергій Володимирович доктор технічних наук, доцент, професор кафедри охорони праці, промислової та цивільної безпеки Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

Яремко Зіновій Михайлович доктор хімічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності Львівського національного університету імені Івана Франка

Методичну експертизу проводили:

Козієвська Олена Іванівна кандидат наук з державного управління, заступник керівника секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій

Калашнікова Світлана Андріївна доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, радник при дирекції Інституту вищої освіти НАПН України

Стандарт розглянуто Державною службою України з надзвичайних ситуацій та Федерацією роботодавців України.

Стандарт розглянуто після надходження всіх зауважень та пропозицій та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 263 Цивільна безпека Науково-методичної комісії № 12 з воєнних наук, національної та цивільної безпеки Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, протокол № 5 від 17.11.2021 р..

Стандарт погоджено рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, протокол від 14-15.12.2021 р. № 19.

II Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії
Галузь знань	26 Цивільна безпека
Спеціальність	263 Цивільна безпека
Форми здобуття освіти	Очна (денна, вечірня) заочна
Освітня кваліфікація	Доктор філософії з цивільної безпеки
Професійна кваліфікація	
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти - доктор філософії Галузь знань – 26 Цивільна безпека Спеціальність – 263 Цивільна безпека
Додаткові вимоги до правил прийому	
Опис предметної області	<p>Об'єкт вивчення та/або діяльності: процеси дослідження явищ та проблем у сфері цивільної безпеки.</p> <p>Мета навчання: підготовка фахівців, здатних продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері цивільної безпеки, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: поняття, концепції, теорії наукового пізнання та закономірностей явищ та процесів, пов'язаних з розробленням превентивних заходів, інноваційних рішень у сфері цивільної безпеки.</p> <p>Методи, методики та технології: методи аналізу, оцінки, моделювання, прогнозування, оптимізації систем і процесів, прийняття рішень у сфері цивільної безпеки, сучасні цифрові технології.</p> <p>Інструменти та обладнання: інформаційно-аналітичні інструменти, прилади та пристрої; цифрові технології, інформаційні системи та програмні продукти</p>
Академічні права випускників	Можливість здобуття наукового ступеня доктора наук та додаткових кваліфікацій в системі освіти дорослих
Працевлаштування випускників	Посади наукових і науково-педагогічних працівників в наукових установах і закладах вищої освіти, інженерні, експертні, аналітичні тощо посади у дослідницьких та інших установах і підрозділах, органах державної влади та місцевого самоврядування

III Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності

Для здобуття вищої освіти освітнього ступеня доктора філософії можуть вступати особи, що здобули освітній ступінь магістра. Для вступників, які здобули ступінь магістра за іншою спеціальністю, має проводитися додаткове вступне випробування, на якому вступник повинен продемонструвати компетентності і результати навчання, визначені стандартом вищої освіти освітнього ступеня магістра зі спеціальності 263 Цивільна безпека.

IV Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії складається з освітньої та наукової складових. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії з цивільної безпеки становить 30-60 кредитів ЄКТС.

V Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері цивільної безпеки, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення
Загальні компетентності	ЗК01. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК02. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК03. Здатність розробляти проекти та управляти ними. ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми цивільної безпеки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері цивільної безпеки та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках. СК02. Здатність застосовувати сучасні методології, методи та інструменти експериментальних, емпіричних і теоретичних досліджень у сфері цивільної безпеки, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності. СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті у сфері цивільної безпеки.

	СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері цивільної безпеки, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.
--	--

VI Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

Результат и навчання	РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання в сфері цивільної безпеки і на межі галузей знань, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку цивільної безпеки, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.
	РН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми цивільної безпеки державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових виданнях
	РН03. Формулювати і перевіряти ідеї, гіпотези, стратегії, рішення, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати експериментальних, емпіричних та теоретичних досліджень у сфері цивільної безпеки, комп'ютерне моделювання, наявні дані
	РН04. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та критичного аналізу, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.
	РН05. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з цивільної безпеки та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті сучасних знань щодо досліджуваної проблеми
	РН06. Здійснювати педагогічну діяльність у сфері цивільної безпеки, використовуючи його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методи навчання
	РН07. Визначати наукові та практичні проблеми у сфері цивільної безпеки, глибоко розуміти методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях та у викладацькій практиці
	РН08. Застосовувати сучасні цифрові технології, методи моделювання, прогнозування, оптимізації та прийняття рішень у професійній діяльності у сфері цивільної безпеки.
	РН09. Розробляти, удосконалювати та досліджувати концептуальні та комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері цивільної безпеки та дотичних міждисциплінарних напрямках

VII Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації	Атестація здійснюється у формі публічного захисту дисертації
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання комплексної проблеми в сфері цивільної безпеки або на межі кількох спеціальностей, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики. Дисертація не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації. Дисертація має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти.
Вимоги до публічного захисту (демонстрації)	

VIII Вимоги до створення міждисциплінарних освітньо-наукових програм

Вимоги до створення міждисциплінарних освітньо-наукових програм відсутні.

IX Вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності)

Повна назва Професійного стандарту, його реквізити та (або) посилання на документ	Професійного стандарту немає
Особливості Стандарту вищої освіти, пов'язані з наявністю певного Професійного стандарту	

X Додаткові вимоги до організації освітнього процесу для освітніх програм з підготовки фахівців для професій, для яких запроваджене додаткове регулювання

Додаткові вимоги не передбачено.

XI Додаткові вимоги до структури освітніх програм, необхідних для доступу до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання

Додаткові вимоги не передбачено.

XII Перелік нормативних документів, на яких базується стандарт вищої освіти

1. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» [Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>].

2. Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>].

3. «Кодекс цивільного захисту України» [Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/5403-17>].

4. Закон України «Про охорону праці» [Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2694-12>].

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>].

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>].

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 року № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)».

8. ДСТУ 3891:2013 Безпека у надзвичайних ситуаціях. Терміни та визначення основних понять.

9. ДСТУ 7295:2013 Безпека у надзвичайних ситуаціях. Моніторинг. Терміни та визначення основних понять.

10. ДСТУ 2293:2014 Охорона праці. Терміни та визначення основних понять.

Рекомендовані джерела:

11. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2016 № 600 «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти» (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584).

12. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/263-tsivilna-bezpeka-bakalavr.pdf>].

13. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» для другого (магістерського) рівня вищої освіти [Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2020/10/23/263_Tsyvilna_bezpeka_mahistr.pdf].

Генеральний директор директорату
фахової передвищої, вищої освіти

Олег ШАРОВ

Пояснювальна записка

до Стандарту вищої освіти України освітнього ступеня доктора філософії галузі знань 26 Цивільна безпека зі спеціальності 263 Цивільна безпека.

Стандарт вищої освіти містить вимоги до освітніх програм підготовки докторів філософії зі спеціальності 261 Цивільна безпека стосовно:

обсягу освітньої програми для здобуття освітнього ступеня «доктор філософії» зі спеціальності 261 Цивільна безпека;

рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за відповідною освітньою програмою;

переліку обов'язкових компетентностей випускника;

нормативного змісту підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованого у термінах результатів навчання;

форм атестації здобувачів вищої освіти;

вимог до створення міждисциплінарних освітньо-наукових програм;

Вимоги до компетентностей та результатів навчання узгоджені між собою та відповідають дескрипторам Національної рамки кваліфікацій.

Таблиця 1 демонструє відповідність визначених Стандартом компетентностей та дескрипторів Національної рамки кваліфікацій, а таблиця 2 – відповідність визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей.

Заклад вищої освіти самостійно визначає перелік дисциплін, практик та інших видів навчальної діяльності, необхідний для набуття означених Стандартом компетентностей та результатів навчання. Наведений в Стандарті перелік компетентностей і результатів навчання не є вичерпним. Заклади вищої освіти при формуванні освітніх програм можуть зазначати додаткові вимоги до компетентностей і результатів навчання. Заклади вищої освіти мають право використовувати власні формулювання спеціальних (фахових) компетентностей і результатів навчання, забезпечуючи при цьому, щоб сукупність вимог освітньої програми повністю охоплювала всі вимоги стандарту.

Рекомендовані джерела

1. Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) [Режим доступу: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/04_2016_ESG_2015.pdf];

2. EQF 2017 (Європейська рамка кваліфікацій) [Режим доступу: <https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/en.pdf>];

3. QF EHEA 2018 (Рамка кваліфікацій ЄПВО) [Режим доступу: http://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/EHEAParis2018_Communique_AppendixIII_952778.pdf];

4. ISCED (Міжнародна стандартна класифікація освіти, МСКО) 2011. [Режим доступу: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>];

5. ISCED-F (Міжнародна стандартна класифікація освіти – Галузі, МСКО-Г) 2013 [Режим доступу: [http://uis.unesco.org/sites/default/files/](http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-) documents/international-

standard-classification-of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailed-field-descriptions-2015-en.pdf];

6. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти – <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protseesu.html?download=82:bolonskyi-protsees-nova-paradyhma-vyshchoi-osvity-yu-rashkevych&start=80>;

7. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protseesu.html?download=88:rozvytok-systemy-zabezpechennia-iakosti-vyshchoi-osvity-ukrainy&start=80>;

8. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації / Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с. – <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protseesu.html?download=84:rozroblennia-osvitnikh-prohram-metodychni-rekomendatsii&start=80>.

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей НРК

Класифікація компетентностей за НРК	Знання Зн1 Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності	Уміння/навички УН1 Спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики УН2 Започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтового наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності УН3 Критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей	Комунікація К1 Вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому К2 Використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях	Відповідальність і автономія ВА1 Демонстрація значної авторитетності, інноваційності, високий ступінь самостійності, академічна та професійна доброчесність, послідовна відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності ВА2 Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення
Загальні компетентності				
ЗК01	Зн1		К1	
ЗК02			К1, К2	
ЗК03		УН1; УН2; УН3		ВА1
ЗК04	Зн1	УН1		ВА2
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності				
СК01		УН1, УН2	К1	ВА1
СК02	Зн1	УН3		ВА1
СК03			К1, К2	ВА1; ВА2
СК04		УН1; УН2; УН3		ВА1

**Матриця відповідності визначених Стандартом результатів
навчання та компетентностей**

Результати навчання	Компетентності							
	Інтегральна компетентність							
	Загальні компетентності				Спеціальні (фахові, предметні) компетентності			
	ЗК01	ЗК02	ЗК03	ЗК04	СК01	СК02	СК03	СК04
РН01	+	+			+	+		
РН02		+					+	
РН03			+		+	+		+
РН04	+					+		
РН05			+	+	+	+		+
РН06							+	
РН07			+	+	+	+		+
РН08					+	+		
РН09					+	+		+